

FORRÁSKUTATÁS, FORRÁSKIADÁS, TUDOMÁNYTÖRTÉNET III.

Szerkesztők

Haader Lea – Juhász Dezső – Korompay Klára –
Szentgyörgyi Rudolf – Terbe Erika – Vladár Zsuzsa

MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
ELTE MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI ÉS FINNUGOR INTÉZET

ISBN 978-615-5061-19-6

FORRÁSKUTATÁS, FORRÁSKIADÁS, TUDOMÁNYTÖRTÉNET III.

Szerkesztők

Haader Lea, Juhász Dezső, Korompay Klára,
Szentgyörgyi Rudolf, Terbe Erika, Vladár Zsuzsa

MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
ELTE MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI ÉS FINNUGOR INTÉZET
BUDAPEST

2019

Lektorok

Aczél Petra, Adamikné Jászó Anna, Balázs Géza, Bankovics Attila, Bárh János, Bengi László, Bíró Csilla, Buda Attila, Domokos György, Ekler Péter, Falvay Dávid, Farkas Gábor Farkas, Haader Lea, Hosszú Gábor, Juhász Dezső, Kertész Balázs, Kilián István, Kontler László, Korompay Klára, Lengyel Klára, Madas Edit, N. Fodor János, Oláh-Gál Róbert, Pók Attila, S. Sárdi Margit, Sárosi Zsófia, Sipos András, Szentgyörgyi Rudolf, Szentmártoni Szabó Géza, Tamás Csilla, Teleki Krisztina, Terbe Erika, Vásáry István, Vladár Zsuzsa, Voigt Vilmos, Zsoldos Endre

Technikai munkatárs

Tóth Tibor

ISBN 978-615-5061-19-6

©Magyar Nyelvtudományi Társaság, 2019

©ELTE, 2019

©Szerzők, 2019

Minden jog fenntartva.

Felelős kiadó

a Magyar Nyelvtudományi Társaság elnöke
az ELTE Bölcsészettudományi Kar dékánja

Tartalomjegyzék

ELŐSZÓ	11
TANULMÁNYOK I. RÉSZ	15
Adamikné Jászó Anna: Trópusok és figurák első hazai retorikánkban.....	17
Bába Barbara: Szempontok a nyelvjárástörténet forrásanyagainak értékeléséhez.....	30
Balogh Pál Géza: „Félve nyujtom be szerény gyűjteményemet...” Adalékok a magyarországi Folklóre Fellows gyűjtések gyűjtőiről	39
Berente Anikó: A szegedi boszorkányperек új kiadásáról.....	48
Bíró Csilla: Andreas Pannonius Énekek éneke kommentárjának forráscsoportjairól.....	54
Constantinovits Milán – Vladár Zsuzsa: A pozícióharc retorikája. Tudományos ördögösségek Hell Miksától napjainkig.....	62
Czentnár András: Nyelvkönyv mint kordokumentum? Egy indiai török kézirat tanulságai	78
Czibula Katalin: A Régi Magyar Drámai Emlékek című sorozat forrás- és szövegkiadási stratégiájának változásai és problémái 1979-től máig.....	84
Cseke Péter: Leletmentés és szintézisteremtés. Egy készülő Jancsó Béla-monográfia előmunkálatai	95
Csizmadia Ákos: Izsák Imre 1956-os emigráns csillagász életrajzi monográfiájának sokszínű forrásai	103
Dalloul Zaynab: Középkori és neolatin források Janus Pannonius dicsköltményeiben	112
Domokos György: Történeti források fordítása.....	126
Farkas Gábor Farkas: A Keszthelyi és a Festetics-kódex 1947-es megvásárlásának története	135
Gündischné Gajzágó Mária – Gündisch György: Bolyai Farkas fizikai és csillagászati jegyzeteinek közreadási dilemmái	152
Hegedűs Attila: Forráskritika.....	164

Horváth Katalin: „A magyar irodalom eszmérete” – nyelvész szemmel	171
Hovánszki Mária: Szövegek és dallamok hálózata Versey Ferenc énekelt költészetében	184
Jakó Klára: Történelmi források kiadása az Erdélyi Múzeum-Egyesület keretében (különös tekintettel az 1990 utáni időszakra).....	194
Juhász Dezső – Terbe Erika: Az első „csángó magyar” folyamodvány (1585) filológiai környezetéről.....	205
Kalcsó Gyula: A nyelvtörténeti források digitális publikálása	222
Kasza Péter: „Egy osztrák Bonfini”. Wolfgang Lazius elfeledett magyar történeti műve	229
Kocsis Zsuzsanna: Hibatipológiai vizsgálatok lehetősége a missziliskutatásban	238
Korompay Klára: Ómagyar szövegek, mai olvasók: az ún. népszerű kiadás kérdései az Apor-kódex zoltároskönyve kapcsán	251
Kovács Nándor Erik: Az oszmán birodalmi tanács panasz-jegyzőkönyveinek forrásértéke és megközelítési módjai.....	262
P. Kocsis Réka: Minek a forrásai a marginálisok? A marginálisok nyelvtörténeti forrásértékéről.....	271
Pelczéder Katalin: A Bakonybéli összeírás első hozzátoldásának nyelvtörténeti forrásértéke	280
Péter Róbert: A British Freemasonry 1717–1813 ötkötetes kritikai forrásgyűjtemény ismertetése	289
Pritz Pál: Egy válás anatómiája	297
Teiszler Éva: A Dubnici Krónika kódexének bejegyzései	308
Telek Ágnes: Építészet és vizuális források. Fotográfia és kartográfia a város- és építészettörténeti kutatás szolgálatában.....	318
Tóth Katalin: Történeti források lehetséges felhasználása a kulturális antropológiai jelenkutatásban	324
Török Sándor Mátyás: Móricz Zsigmond levelezésének digitális kritikai kiadása (1892–1913).....	331
Varga Mónika: „Elváltak csodaképpen” – Kommunikációról és írásról boszorkányperekben	340

Veres Miklós: Világépítés és világteremtés. A sci-fi irodalom mint történelmi forrás.....	355
Vizkelety András: Kéziratos források tipológiája.....	365
Voigt Vilmos: A folklór kritikai kiadás magyar szabályzata és a folklór szövegkiadás modern, mai távlatai.....	373
Zelliger Erzsébet: Rovásemlékek filológiai problémái.....	377
TANULMÁNYOK II. RÉSZ	387
Buda Attila: „Vízre a szomj tanít, [...] Madárra: hó” (Emily Dickinson). Változó szempontok, bővülő képi források a madarak ábrázolásában.....	389
Dömötör Adrienne: Mit bír el a papír? Világi (vendég)nyelvelmékek lejegyzési helyei a kései ómagyar korban	399
Haader Lea: A meglepetések misszilise – avagy újra Elena priorissza leveléről	419
Kápolnás Olivér: Mongol nyelvű kéziratok kiadási és fordítási problémái	431
Kovács Zsuzsa: Képi és szöveges források kutatása a „Magyar emlékek külföldön” adatbázis munkálataiban. Magyar szerzetesek ábrázolásai a Monte della Verna ferences kolostorában.....	441
W. Somogyi Judit: Forrás, érték – más szemmel.....	459
Zsoldos Endre: Csillagászat-történeti kutatások a Csillagdában. A csillagoktól Jókai Mórig.....	467

Contents

EDITORIAL FOREWORD.....	13
STUDIES PART I.....	15
Adamikné Jászó, Anna: Tropes and Schemes in the First Hungarian Rhetoric...17	
Bába, Barbara: On the Need for Assessment of Source Materials in Historical Dialectology	30
Balogh, Pál Géza: „I submit my humble collection with fear...” Some new data about the Hungarian collectors of the Folklore Fellows movement	39
Berente, Anikó: The newly published Szeged witch trials	48
Bíró, Csilla: About the Sources of Andreas Pannonius’ Commentary on Song of Songs	54
Constantinovits, Milán – Vladár, Zsuzsa: Rhetorics of scientific competitions ..	62
Czentnár, András: A language textbook as a historical document? Edifications of a Turkic manuscript from India.....	78
Czibula, Katalin: Problems and changes in the edition of sources and texts of the series Records of Early 18th-century Hungarian Drama from 1979 to the present day	84
Cseke, Péter: Source Preservation and Synthesis Creation. Work in Progress of Preparing a Monograph on Béla Jancsó	95
Csizmadia, Ákos: Various sources consulted for the monograph of the biography of the Hungarian-American astronomer Imre G. Izsak (1929–1965).....	103
Dalloul, Zaynab: Medieval and Christian sources in the Panegyrics of Janus Pannonius.....	112
Domokos, György: Translation of historical sources	126
Farkas, Gábor Farkas: History of Purchasing the Keszthelyi and the Festetics Codices in 1947	135
Gündischné Gajzágó, Mária – Gündisch György: Dilemmas of publishing physical and astronomical notes by Farkas Bolyai.....	152

Hegedűs, Attila: Source criticism	164
Horváth, Katalin: „A magyar irodalom ismerete” [The Knowledge of Hungarian Literature] as Seen Through the Eyes of a Linguist	171
Hovánszki, Mária: Network of lyrics and melodies in the vocal poetry of Ferenc Verseghy	184
Jakó, Klára: Publishing historical sources in the Transylvanian Museum Society (with particular focus on the period after the 1990s).....	194
Juhász, Dezső – Terbe, Erika: Philological environment of the first „Csango-Hungarian” application (1585).....	205
Kalcsó, Gyula: Digital Publishing of Historical Linguistic Sources	222
Kasza, Péter: „An Austrian Bonfini”. Wolfgang Lazius’ neglected work on Hungarian history	229
Kocsis, Zsuzsanna: Researching written errors in missives	238
Korompay, Klára: Old Hungarian Texts and present-day readers – questions of the so-called popular edition based on the Psalterium of the Apocrypha	251
Kovács, Nándor Erik: Source value and different approaches of the Ottoman registers of grievances	262
P. Kocsis, Réka: What is the value of marginalia? On the usage of marginalia as a primary source in historical linguistics.....	271
Pelczéder, Katalin: The linguistic source value in the first entry of the register of Bakonybél.....	280
Péter, Róbert: Introducing of the five-volume primary source collection <i>British Freemasonry, 1717-1813</i>	289
Pritz, Pál: Anatomy of a divorce	297
Teiszler, Éva: The post-entry notes of the Chronicle of Dubnic.....	308
Telek, Ágnes: Architecture and visual sources. Photography and Cartography in the service of researching city- and architecture history	318
Tóth, Katalin: Possible use of historical sources in contemporary research of cultural anthropology	324
Török, Sándor Mátyás: Digital Critical Edition of the Correspondence of Móricz Zsigmond (1892–1913).....	331

Varga, Mónika: Discourse representation and communication in witchcraft records	340
Veres, Miklós: World building and world creation – sci-fi literature as historical source	355
Vizkelety, András: Typology of manuscript sources.....	365
Voigt, Vilmos: Hungarian achievement of critical editions of Hungarian folklore and the recent development of folklore textology	373
Zelliger, Erzsébet: Philological problems of rovash records	377
STUDIES PART II.....	387
Buda, Attila: Changing of aspects and expansion of sources of bird illustrations.....	389
Dömötör, Adrienne: Marginal notes in the Old Hungarian period: language records of secular content.....	399
Haader, Lea: Missile of surprises – again on the letter of prioress Elena.....	419
Kápolnás, Olivér: Concerns around Publication and Translation of Texts written in Mongolia.....	431
Kovács, Zsuzsa: Representations of Hungarian monks in the Franciscan Sanctuary of La Verna.....	441
W. Somogyi, Judit: Source, value – with a different eye.....	459
Zsoldos, Endre: Studies on the history of astronomy in the Konkoly Observatory.....	467